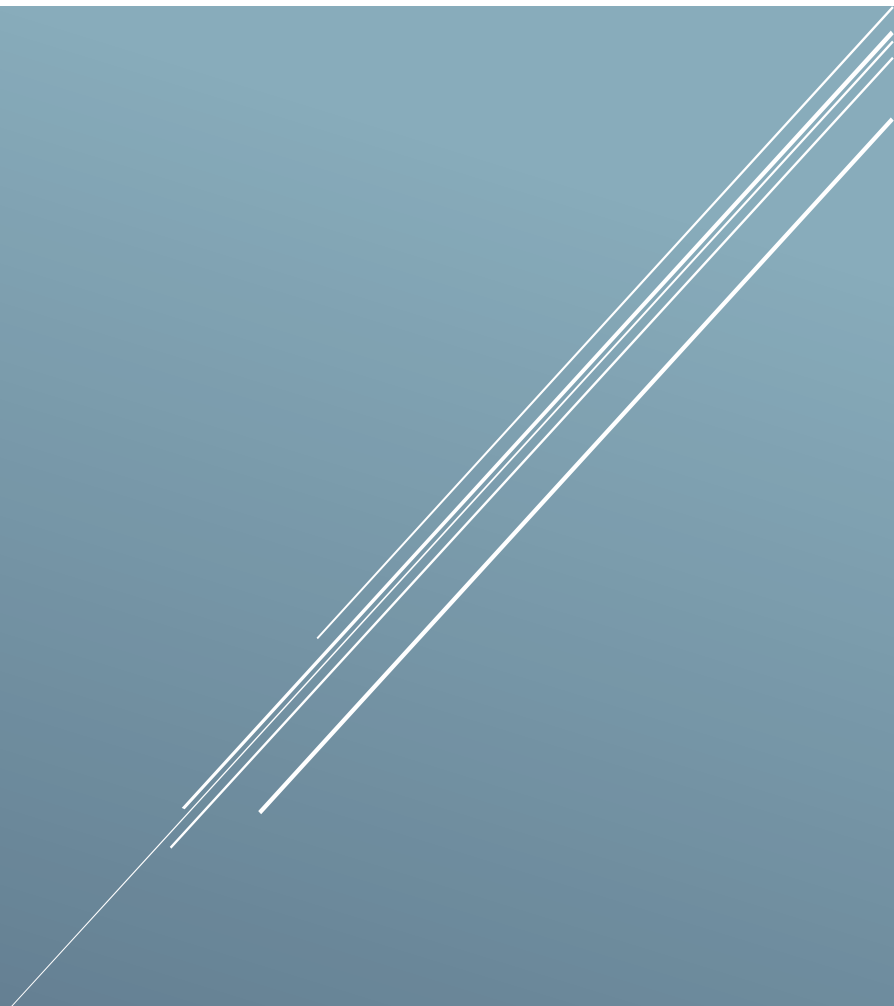

DE RE MILITARI XCII

Брой 92

DE RE MILITARI

Журнал за конфликтите в Леванта и Магреб

Автори: Руслан Трад, Александър Стоянов, Венцислав Божев

Място на издаване: София, България

Дата на издаване: 11.5.2018

Сайт на авторите:

www.ruslantrad.com, www.historyofwars.net

Сайт на журнала:

www.remilitari.wordpress.com

Facebook страници:

<https://www.facebook.com/hystoryofwars>

<https://www.facebook.com/intidar.blog.and.news>

<https://www.facebook.com/deremilitari>

Контакти:

ruslantrad@gmail.com

klubvoennaistoria@gmail.com

v.bozhev90@gmail.com

За заявки за изготвяне на детайлни карти: klubvoennaistoria@gmail.com

ISSN 2367-9476

АВТОРИТЕ

РУСЛАН ТРАД

Журналист на свободна практика с фокус върху Близък изток и Северна Африка. Създател на първия български блог за Близък изток, Intidar, както и на организацията Форум за арабска култура. Водил е лекции за политически движения и процеси в Близкия изток в аудитории на Софийски университет, Нов български университет, Червената къща и Дипломатически институт към МВнР. Пътува често в Близкия изток, като публикува репортажи от Ливан, Югоизточна Турция, Тунис, Ирак и Сирия, а през 2014 заснема филм в Иракски Кюрдистан на фронтовите линии с „Ислямска държава“.

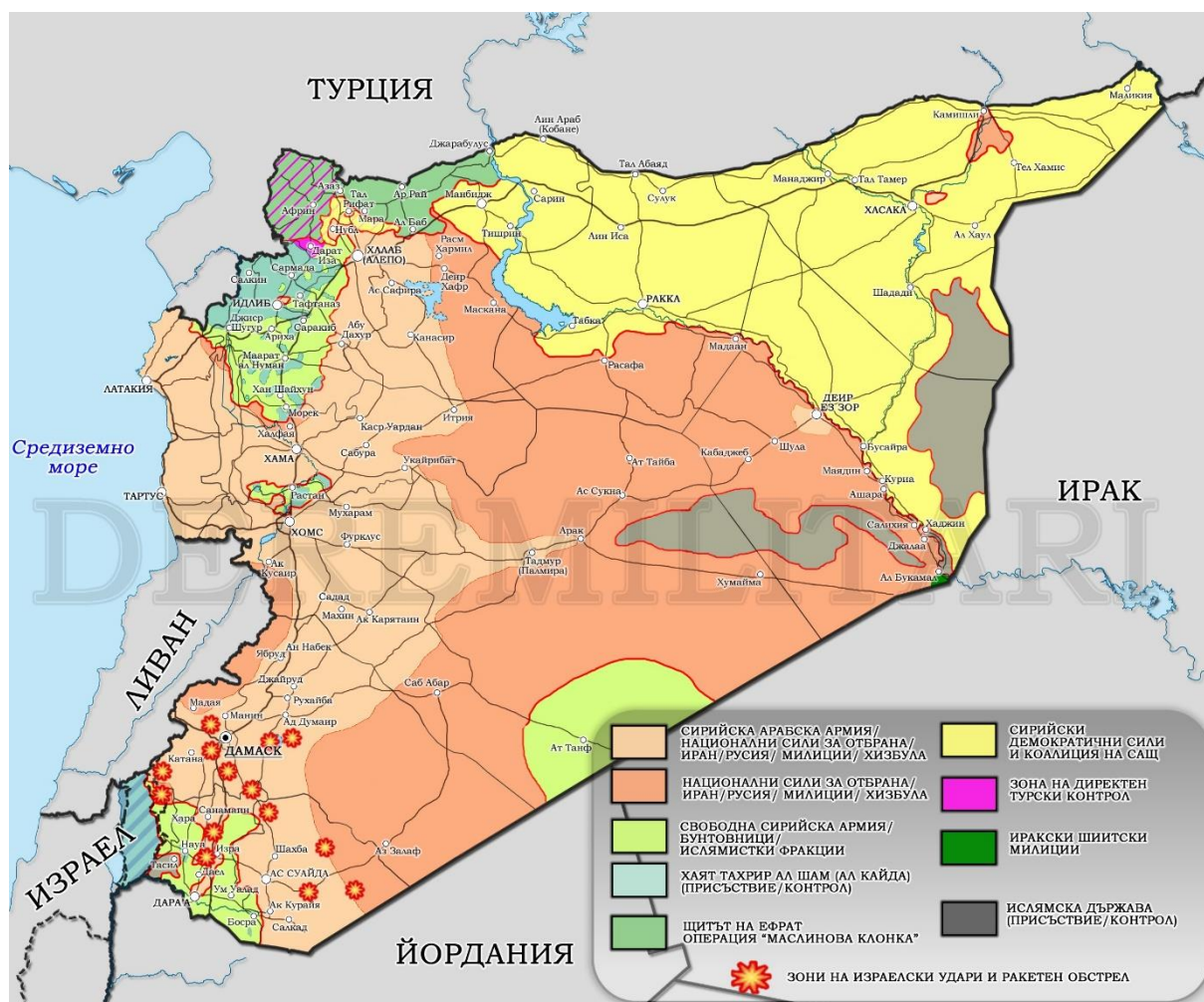
АЛЕКСАНДЪР СТОЯНОВ

Историк и журналист, доктор, а преди това и *magister cum laude* от Лайденския университет в Нидерландия. Отговорен редактор и създател на списание “Военна История” и съосновател на “Клуб Военна История”. Автор на множество публикации, посветени на различни проблеми от военната и политическата история на Европа и Близкия Изток. Автор на единствените подробни карти на български език, проследяващи конфликтите в Сирия, Ирак, Либия, Йемен, Нигерия, Афганистан и Сомалия.

ВЕНЦИСЛАВ БОЖЕВ

Политолог и експерт в областта на международните отношения с богат опит в анализа на европейските политически процеси, както и на динамиката на отношенията в Близкия изток и постсъветското пространство. Автор на множество материали и академични текстове по въпросната тематика. Участник в международни изследователски проекти и теренни проучвания в Близкия изток.

СИТУАЦИЯТА В СИРИЯ

Положението в Сирия продължава да бъде напрегнато. Към момента се водят сражения в няколко части на страната. В **Южен Дамаск** продължава правителствената офанзива към позициите на Ислямска държава в Ярмук и Ал Хаджар ал Асуад, но напредването е с бавен темп. През последната седмица джихадистите екзекутираха дузина войници, а кадрите бяха споделени в интернет с цел да деморализират и без това напрегнатите правителствени сили.

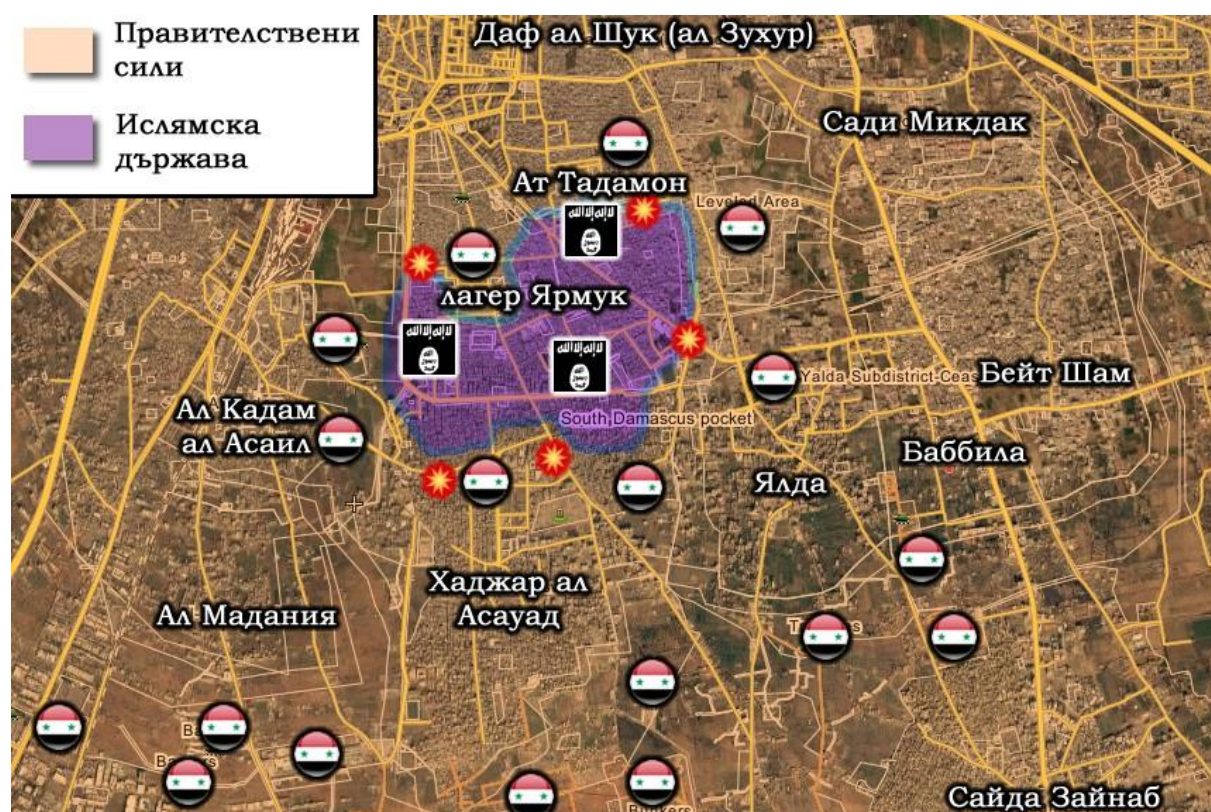
Правителствените сили започнаха да арестуват и рекрутират насилна младежи в Дума, което е в разрез със споразумението за изтегляне на бунтовниците от **Източна Гута**.

В **провинция Хама** руската и сирийска авиация продължиха обстрела върху бунтовническите позиции в град Латамина.

В **Източна Сирия** през последните дни започна операция „Буря в Джазира“, ръководена от САЩ и техните съюзници от Сирийските демократични сили и Военния съвет на Дейр ез Зор. Смята се, че в териториите, които Ислямска държава в Източна Сирия и по границата с Ирак, групировката има около 1000 бойци. Сред тях са както местни бойци, така и чужденци. Една от главните цели на операцията е залавянето или убиването на важни ръководители на ИД, за които има данни, че се укриват в пустинните райони до границата с Ирак.

На картата са показани и **израелските удари** от изминалата седмица, извършени след изявлението на Доналд Тръмп за изтеглянето на САЩ от ядрената сделка с Иран (допълнително сме разгледали темата в броя).

БИТКАТА В ЯРМУК И ЮЖЕН ДАМАСК

ПЕТ ИЗВОДА ОТ ПАРЛАМЕНТАРНИТЕ ИЗБОРИ В ЛИВАН

На 6 май за първи път от 2009 г. насам се проведеха парламентарни избори в Ливан. Макар и дългоочаквани, активността остана относително ниска – едва 49.2%. В столицата Бейрут тя беше дори по-ниска: 31%.

За сравнение, на изборите преди девет години към урните отидоха малко над 54% от избирателите. Слабото участие като чели изглежда като ясен сигнал за прогресивно нарастващото недоверие в политическата система на Ливан, която се характеризира от остри разделения на религиозна и геополитическа основа, зависимости от чуждестранни сили, корупция и клиентелизъм.

СПОКОЙНО БИ МОГЛО ДА СЕ КАЖЕ, ЧЕ ЛИВАНСКИТЕ ГРАЖДАНИ ПОЛУЧИХА „ОЩЕ ОТ СЪЩОТО“, НО ПРЕДСТАВЕНО В НОВА ОПАКОВКА.

Нова изборна система, която обаче по никакъв начин не отразява фундаменталните слабости на специфичната и сложна

конфесионална политическа система. Познати стари лица, използващи познати стари слогани и платформи, както и капсулиране на избирателните ядра, формирани на религиозен принцип. Към тези фактори би могло да се добави и перманентната политическа турбуленция, която се превърна в запазена марка за Ливан. От 2009 досега се смениха три правителства, парламентът на два пъти удължи своя мандат против конституцията и също така в продължение на 29 месеца се провали в опитите си да избере президент.

На фона на всичко това стои разбира се и войната в съседна Сирия, която оказва пряко политическо, икономическо, социално и военно влияние. Към момента Ливан подслонява между 1 и 2 милиона сирийски бежанци, а само до преди по-малко от година не малка територия в източната част на страната бе под контрола на Ислямска държава и Ал Кайда.

В рамките на тази среда на непрекъсната несигурност и нестабилност трябваше да бъдат проведени и парламентарните избори (първоначално насрочени за 2013 г.) В кратък анализ представяме петте основни извода след тяхното провеждане.

1. ХИЗБУЛА НЕ СПЕЧЕЛИ ИЗБОРИТЕ

Почти веднага след края на изборния ден лидерът на радикалната шиитска организация Хасан Насрала обяви, че резултатите представляват една голяма морална и политическа победа за Хизбула. Този тренд бе продължен от много медии.

Всъщност, реалността далеч не е такава. В досегашния парламент Хизбула имаше точно 12 свои представители. След резултатите от неделя, техният брой вече е 13, заедно с още шестима независими депутати сунити сътрудничещи с тях, чиято стриктна лоялност обаче остава под съмнение. В същото време, Амал (Надежда) - другата голяма шиитска партия съюзник на Хизбула, спечели 15 места. Заедно двете организации, които се явиха на места с общи листи, събират 28 депутата в 128-членния парламент. Прибавяйки и независимите към Хизбула, депутатите стават общо 34.

Големият победител в широката коалиция 8-и март, се нарича Мишел Аун и неговата партия Свободно патриотично движение (предимно маронити и други християни). От 18 техните представители вече са 24. Още няколко по-малки партии от 8-ми март също спечелиха позиции, което означава, че широката про-сирийска и антизападна коалиция би могла спокойно да има над 60 места в парламента. Това вече е сериозна победа, която ще даде отлични позиции при формирането на правителството през следващите месеци.

Може да се каже, че това е победа и за Хизбула, но не и от мащаба, за който претендира Насрала. Хизбула е по-силна, само защото съюзниците ѝ станаха по-силни. Въпросът е, дали те ще се огънат под натиска на Насрала и иранското влияние.

И говорейки за съюзници, реално погледнато, коалицията 8-март всъщност представлява едно доста хлабаво обединение. Такова е по-често на думи, отколкото на дела. Във вътрешнополитически план нередко движението на Аун и Амал са на противоположни позиции, което означава, че повече или по-малко Насрала ще трябва да действа като балансър между двете партии, ако не иска да види един неприятен нов християнско-сунитски съюз, включващ Аун. Големият тест ще бъде именно формирането на правителство.

2. ПРЕМИЕРЪТ ХАРИРИ ЗАГУБИ МНОГО

Безспорно най-големият губещ от изборите е премиерът Саад Харири и неговата партия Ал Мустакбал (Бъдеще), която загуби цели 12 места в парламента.

Най-тежко се оказа положението в Западен Бейрут - досегашният „бастион“ на Ал Мустакбал - където про-Хизбула сунитски кандидати спечелиха четири места. Едно място там си „открадна“ и милиардерът Фуад Махзуми. Поражение бе понесено и в района на предимно сунитския град Триполи, който също се счита за традиционна зона на влияние за партията на Харири.

Загубата за Харири е загуба и за Саудитска Арабия, която е неговият най-силен съюзник. Бащата на Саад, бившия премиер Рафик Харири,

бе убит през 2005 г, като основните подозрения за покушението падат върху Хизбула и режимът на сирийския президент Башар Асад. Като лидер на голяма част от сунитската общност в Ливан, Саад Харири е възприет като една от малкото опори срещу Хизбула и влиянието на Иран в Ливан. По тази логика, други негови важни партньори са САЩ, както и Европейския съюз.

След загубата обаче, позициите на Харири са сериозно разклатени, а статутът му на представител на сунитските интереси вече определено не е безспорен. Това означава дори, че би могъл да загуби и премиерския си пост в новото правителство, въпреки че неговата партия все още си остава най-голямата сунитска. Но дори и да не се случи това, Харири ще бъде принуден на все повече компромиси с Хизбула и техните съюзници в бъдещото правителство. Тенденция, която започна още през 2015 г. когато Харири прие кандидатурата на Мишел Аун за президент в замяна на премиерския пост.

3. ЛИВАНСКИТЕ СИЛИ СТАВАТ СОЛИДЕН ФАКТОР

Ливански сили (Фаланга) е предимно християнска партия (и разоръжена военна милиция), част от политическия блок 14-март, който е воден от Ал Мустакбал. Очаква се Ливанските сили да удвоят своето присъствие в парламента от 8 до 15 депутати. Сериозно постижение, което донякъде застрашава партията на Аун в борбата за доминация над християнските общности.

Лидерът на Ливанските сили е бившият влиятелен военен командир от времето на гражданската война – Самир Джаджа. В периода между 1994 - 2005 г., когато ливанското политическо пространство се доминира в огромна степен от Сирия, Джаджа лежи в затвора по обвинения във военни престъпления, а неговата партия е забранена. След изтеглянето на сирийската армия от Ливан, той е помилван и се завръща като важен политически играч – открит и яростен противник на Хизбула и Сирия.

4. ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО ВСЕ ОЩЕ НЕ МОЖЕ ДА ПРОБИЕ ПОЛИТИЧЕСКОТО СТАТУКВО

За първи път огромен брой независими кандидати опитаха да разчупят досегашния политически модел. За съжаление неуспешно. С послания срещу корупцията и клиентелизма, много нови лица предложиха алтернатива на досегашното политическо статукво. Въпреки това, само един независим кандидат успя да влезе в парламента – популярният журналист Паула Якубян.

Друг независим кандидат също имаше реален шанс за депутатско място. Първоначалните резултати от неделя показяха, че Джумана Хадад също печели място, но след повторно преброяване в понеделник, тя бе изхвърлена от борбата за сметка на представителя на Свободното патриотично движение, Антоан Панос. Часове след това няколко стотин поддръжника на Хадад се събраха пред Министерството на вътрешните работи, протестирайки срещу предполагаеми изборни манипулации и купуване на гласове.

5. ЛИВАН ОСТАВА ДЪЛБОКО РАЗДЕЛЕН

Характеристиките на конфесионалната (религиозна) политическа система са такива, че реално не се оставя голям избор на избирателя. Сунити гласуват за сунитски партии, шиити за шиитски и християни за християнски. За гражданските инициативи не остава място за маневриране, а разликата в разпределението на ресурсите между тях и политическите партии допълнително усложнява ситуацията.

Реалността обаче, е че хората просто не гласуваха. Не се възползваха от предоставената възможност да променят нещо след 9 години без избори. Загубата на доверие в политическата система до такава степен е отдръпнала избирателите, че в момента партиите могат да разчитат почти единствено на своите твърди ядра. Нещо, което разбира се е напълно в интереса на статуквото.

ИСЛЯМСКА ДЪРЖАВА АТАКУВА ИЗБОРИТЕ В ИРАК, ЛИБИЯ И АФГАНИСТАН

Изявление на Ислямска държава, потвърждаващо атаки върху изборителни секции в Ирак.

Бойци на Ислямска държава извършват редица атаки срещу изборния процес в Либия, Ирак и Афганистан. Те вече поеха отговорност върху нападения над кандидати и изборни секции.

На 22 април, говорителят на ИД – Абу ал Хасан ал Мухаджир – заплаши всеки, който участва в идващите избори на 12 май. Неговата организация винаги е заставала срещу изборния и демократичен процес, като и тази година не прави изключение. В речта си, ал Мухаджир заяви, че ще бъде държан отговорен всеки, който участва на изборите.

В съзвучие с изявлението на говорителя на групировката, про-ИД канали публикуваха инфографики и материали, съдържащи заплашителни съобщения и анти-изборни послания.

В същия ден, когато ал Мухаджир заплаши иракските политици, атентатор се взриви на няколко стотин километра от Багдад, поразяващ друг избран процес. В столицата на Афганистан, Кабул, регистрационен център беше нападнат. Загиналите са десетки, а поне 100 са ранени.

На 2 май, двама джихадисти нападнаха сградата на Централната изборителна комисия в ливийския град Триполи. Местният клон на Ислямска държава пое отговорност за атаката, която доведе до сблъсъци със силите за сигурност. Двамата нападатели са взривили коланите си с експлозиви преди да бъдат хванати и така погубиха около 20 души, работещи в сградата. Изборите в Либия, макар да нямат конкретна дата все още, са планирани за тази година.

Междувременно в Ирак, джихадисти извършиха серия от атаки срещу изборни секции и регистрационни центрове. Дузина войници, полицаи и дори кандидати за парламента бяха атакувани и убити.

На 7 май, политикът от Мосул, Фарук Зарзур ал Джубури, беше убит, заради участието му като кандидат на изборите. ИД пое отговорност.

На 27 април ИД публикува видео през агенцията си „Амак“, в което прославя убийствата на политици и всеки, който помага за провеждането на изборите – включително работници и доброволци. В провинция Анбар бяха разстреляни хора, които работят в регистрационните центрове, а кадрите от убийството им, бяха разпространени онлайн.

И други джихадистки групи агитират срещу провеждането на избори. На 4 май Ал Кайда в Ислямския Магреб заплаши провеждането на общински избори в Тунис, които бяха на 6 май. Тунизийското крило на организацията, батальонът „Укба бин Нафи“ влезе в престрелки със силите за сигурност в Южен Тунис, но изборите бяха проведени.

ТРЪМП ИЗТЕГЛЯ САЩ ОТ СДЕЛКАТА С ИРАН – КАКВО ОЗНАЧАВА ТОВА?

Доналд Тръмп обяви решението си да изпълни едно от най-големите си външнополитически предизборни обещания – да изтегли САЩ от ядреното споразумение с Иран, което администрацията на Барак Обама постигна през 2015 г.. Скоро, обаче, Тръмп ще разбере, че да излезе от толкова важна сделка не е така лесно, както изглежда отстрани.

Иран и шестте световни сили (петте постоянни членки на ООН и Германия) постигнаха историческо споразумение за ядрената програма на Техеран през юли 2015 г. Споразумението сложи край на санкциите спрямо Иран, продължили 9 години.

Поддръжниците на виждането, че ядрената сделка с Иран е стъпка назад и трябва да бъде преразгледано смятат, че въвеждането отново на старите санкции, ще доведе до натиск върху управлението в Техеран. Този натиск, казват те, ще даде възможност на Вашингтон да предоговори сделката, която цели ограничаването на ядрената програма на Иран и спирането на финансирането на многобройните милиции, включително ливанската организация Хизбулла, с която Иран работи за затвърждаване на ролята си на регионален играч в Близкия изток.

Именно благодарение на освободените от сделката замразени милиарди, Иран успя да пренасочи средства към кампанията си в Сирия и да подпомогне сирийското правителство с над 16 милиарда долара.

РЕАЛНОСТТА ОКОЛО САНКЦИИТЕ Е ПО-СЛОЖНА, ОТКОЛКОТО СМЯТА ТРЪМП

Бяха нужни общите усилия на две американски администрации – тези на Джордж Буш и Барак Обама, и повече от 10 години работа, за да може да бъдат създадени ефективни санкции срещу Иран. Възстановяването на санкциите след решението на Тръмп ще бъде особено трудно начинание, като се има предвид международната опозиция на изтеглянето на САЩ от сделката.

Тъй като партньорите на Вашингтон, в това число Германия, Франция и Великобритания, не са склонни да подкрепят нова вълна от санкции, ситуацията в момента е печеливша за Иран. Освободен от натиска на САЩ покрай ядрената сделка, Техеран може да продължи с експанзията си, включително и със засилване на въоръжената си програма, която беше отслабена – но не спряна – след 2015 година.

ТРЪМП НЕ ПОМИСЛИ ЗА МНОГОБРОЙНИТЕ ВЪПРОСИ, КОИТО ПРЕДИЗВИКА ИЗТЕГЛЯНЕТО НА САЩ

Администрацията на американския президент ще се сблъска тепърва с редица предизвикателства. На първо време, трябва да бъде създадена правна рамка, чрез която да бъдат въведени наново санкциите срещу Иран. Тези санкции, които САЩ наложи до сключването на сделката преди три години, са бюрократичен пъзел от многобройни федерални решения, президентски заповеди и стотици страници от регулации. Документацията, свързана със сделката, включва огромни списъци с имена на над 400 ирански официални лица, свързани с тях обръчи от фирми и упътване за това какво трябва да направят други държави, за да не се нарушат санкциите.

Американското министерство на финансите оповести, че във връзка с решението на Тръмп, ще бъдат въведени незабавно санкции в период от 90 до 180 дни. Но не е ясно какво ще включват тези санкции. Без публикуването на детайлна информация по този въпрос, се рискува предизвикването на хаос.

Вероятно големите компании, които извършват операции и на американска територия, ще се съобразят с въвеждането на нови санкции. Много други, по-малки компании, обаче, се очаква да продължат контактите си с Иран, тъй като в момента липсва конкретика какво означава повторното въвеждане на санкции. Друг проблем е и разминаването в крайните срокове на санкции – едни изтичат на 12 май, включително тези върху Иранската централна банка, докато други изтичат чак през юли и този факт предизвиква смущение и объркване.

ТРЪМП ТВЪРДИ, ЧЕ МОЖЕ ДА ДОГОВОРИ ПО-ДОБРА ЗА САЩ СДЕЛКА, НО В МОМЕНТА НЕ ДАВА НИКАКВИ СИГНАЛИ, ЧЕ ЗНАЕ КАК ДА НАПРАВИ ТОВА

Санкциите на САЩ включват най-големите ирански банки и енергийни компании. В списъците са включени и множество по-малки фирми, свързани най-вече с иранската Революционна гвардия, която в Иран служи като основен стълб за подsigуряването на властта на аятолах Хаменеи.

Гвардията отговаря също така и за външните операции на Иран, в това число в Ирак, Йемен и Сирия, където Техеран има свои милиции или подкрепя отделни формации. Тъй като тези компании имат тази важна роля, те бяха притиснати от САЩ преди 2015 г. и изолирани от световната финансова система. Днес, Тръмп трябва да мисли за повторно санкциониране на много от тези фирми. Този процес ще отнеме време, през което Революционната гвардия може да намери достатъчно алтернативи за заобикаляне на санкции. Държави като Китай и Русия биха подкрепили усилията на Техеран да подкопае въвеждането на ограничения.

„КОМПЮТРИ, ТЕЛЕФОНИ И ТАБЛЕТИ СА ПОЗВОЛЕНИ“

В края на 2017 г. когато в Иран имаше вълна от протести, американското финансово министерство заяви, че „САЩ трябва да подкрепят иранците в усилията им да бъдат свързани със света и да покажат какво правят иранските власти“. Докато Техеран ограничаваше достъпа до приложения за размяна на съобщения и видео разговори, Вашингтон подкрепи издаването на лицензи от американски и чужди компании за продажба на техника и компютърен софтуер в Иран.

Сега, когато Тръмп изтегля САЩ от споразумението, ще бъде много трудно за технологичните компании да продават продуктите и услугите си в Иран, особено ако властите в Техеран реагират с ограничения върху тези компании.

ТРЪМП ЩЕ СЕ ИЗПРАВИ И ПРЕД ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Международната общност не застава твърдо зад въвеждането на нови санкции от страна на САЩ. Между 2006 и 2015 г. Буш и Обама организираха мащабна и сложна дипломатическа кампания, за да

убедят чуждите правителства и компании да се присъединят към САЩ в налагането на санкции върху Иран.

Някои държави наложиха свои собствени санкции, подсилвайки по този начин САЩ в ограниченията за компании и физически лица да извършват бизнес с иранците. Дори в случаите, когато правителства не са наложили санкции, бизнесът ограничи действията си с Иран, за да избегне санкции от страна на САЩ и защото имаше реални опасения от ядрената програма на Техеран. Днес администрацията на Тръмп няма да намери подобна подкрепа.

Може би един от най-големите дипломатически проблеми, с които ще се сблъска Тръмп при налагането на нови санкции върху Иран, е да убеди потребителите на ирански петрол да ограничат потреблението си. Между 2012 и 2013 г. администрацията на Обама убеди различни държави да ограничат сделките за петрол с 50%. Европа почти спря вноса на ирански петрол, докато други големи клиенти като Китай, Индия, Япония и Южна Корея намалиха вноса до няколко стотин хиляди барела на ден.

Когато санкциите бяха вдигнати в началото на 2016 г., обаче, износът на ирански петрол се възстанови до 2 милиона барела на ден през 2017 г. Китай и Индия са най-големите вносители на ирански петрол и едва ли Пекин ще намали вноса, особено на фона на напрежението с Вашингтон след стъпването на Тръмп и въведените от него нови тарифи и мита, засягащи директно китайските стоки.

Европа също ще представлява проблем, тъй като европейските страни сключиха множество сделки с Иран след 2015 г. До 2017 г. европейския внос от Иран се повиши с 800%, докато износът към Иран достигна до над 4 милиарда евро. Френската петролна компания „Тотал“ възстанови операциите си в Иран, като планира да инвестира 1 милиард долара в най-голямото газово поле в Иран. Днес европейските страни не виждат причина да се ограничават в търговията с Иран – и тук, както с Китай, основен мотив може да се окаже търговският натиск, който Тръмп оказва с въвеждането на високи мита за европейски стоки.

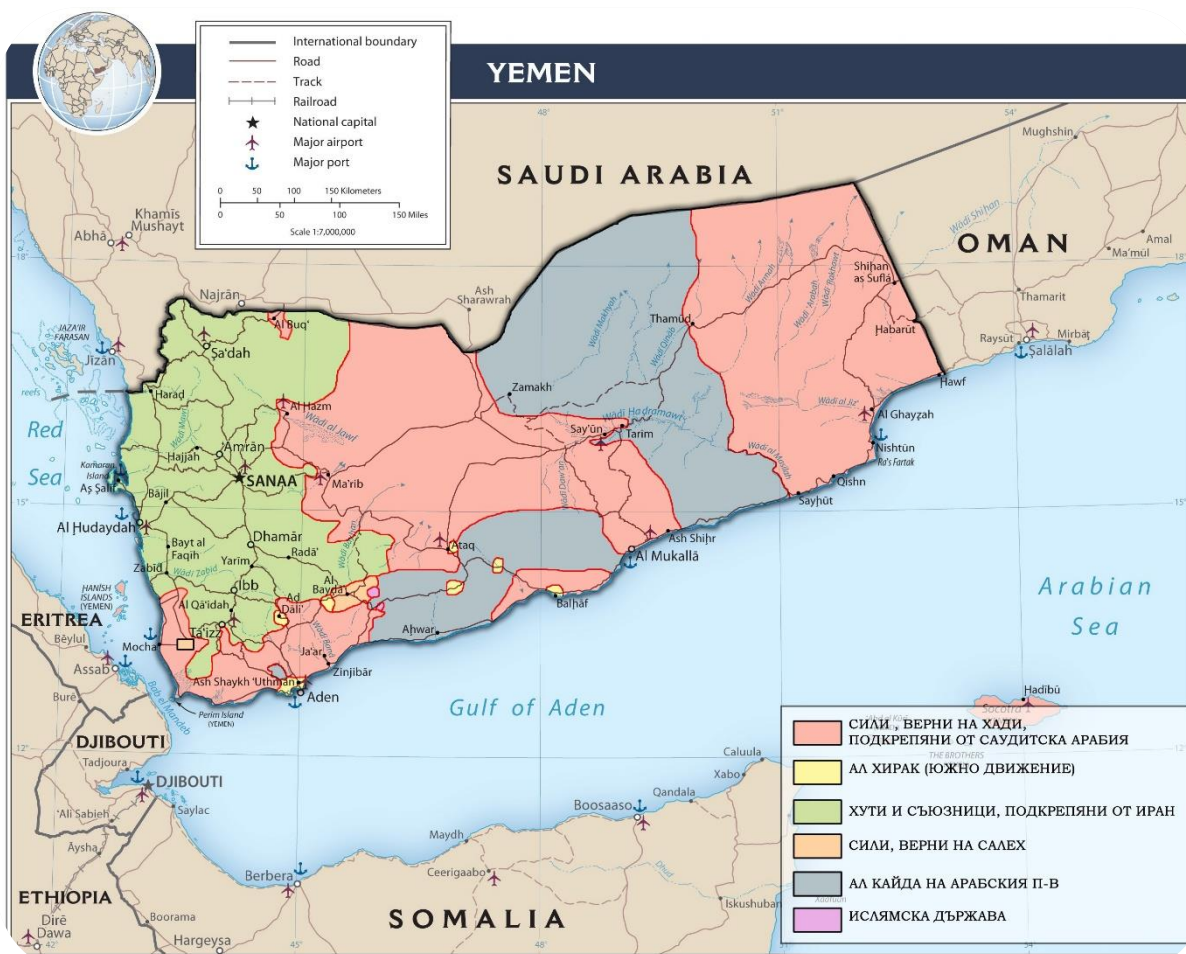
Без Анкара и Москва дипломатическите усилия на Вашингтон са лишени от тежест и Тръмп знае това добре. Той ще трябва да убеди Русия да стопира обявените планове за инвестиции в петролния и газов сектор на Иран. Турция пък служеше дълго време като хъб за заобикалянето на американските санкции. Обтегнатите отношения между САЩ и Турция хвърлят сянка върху убеждението, че Анкара ще се съгласи бързо да партнира на Вашингтон в натиска върху Иран.

Изтеглянето на Вашингтон от ядрената сделка дава зелена светлина за иранската външна политика да засили експанзията си не само в Близкия изток, но и в Африка. Мароко и Алжир вече предупредиха, че иранците опитват да инфилтрират компаниите им, а Мароко дори прекъсна отношения с Техеран заради подозрения за иранска подкрепа за сепаратистите в Западна Сахара.

САЩ попадат в „мъртва зона“, в която няма да могат лесно да проследяват динамиката в самия Иран. Най-важния съюзник на САЩ в района – Израел, може да засили ескалацията си с Иран в Сирия. Сигнал за това е извършването на израелски удар върху иранска база край Дамаск само час след изявлението на Тръмп за изтегляне от ядрената сделка.

От Тръмп може да се очаква всичко, както видяхме от началото на неговия мандат досега. Показателно е, че преди изтеглянето на САЩ от сделката, американският президент е поканил за разговори в Ню Йорк своя колега Хасан Рухани. Иранският президент не посети САЩ най-вероятно заради липсата на подкрепа за подобни разговори от страна на върховният лидер аятолах Хаменеи. Всъщност, с излизането от сделката, САЩ дадоха много добър мотив хардлайнерите в Иран да засилят позициите си и да задушат още повече умерените политици в Ислямската република.

СИТУАЦИЯТА В ЙЕМЕН

През изминалата седмица правителствените сили продължиха своето напредване в провинция Таиз. Позициите на хутите бяха атакувани няколко пъти в планинските части на провинцията и засега са отблъснати.